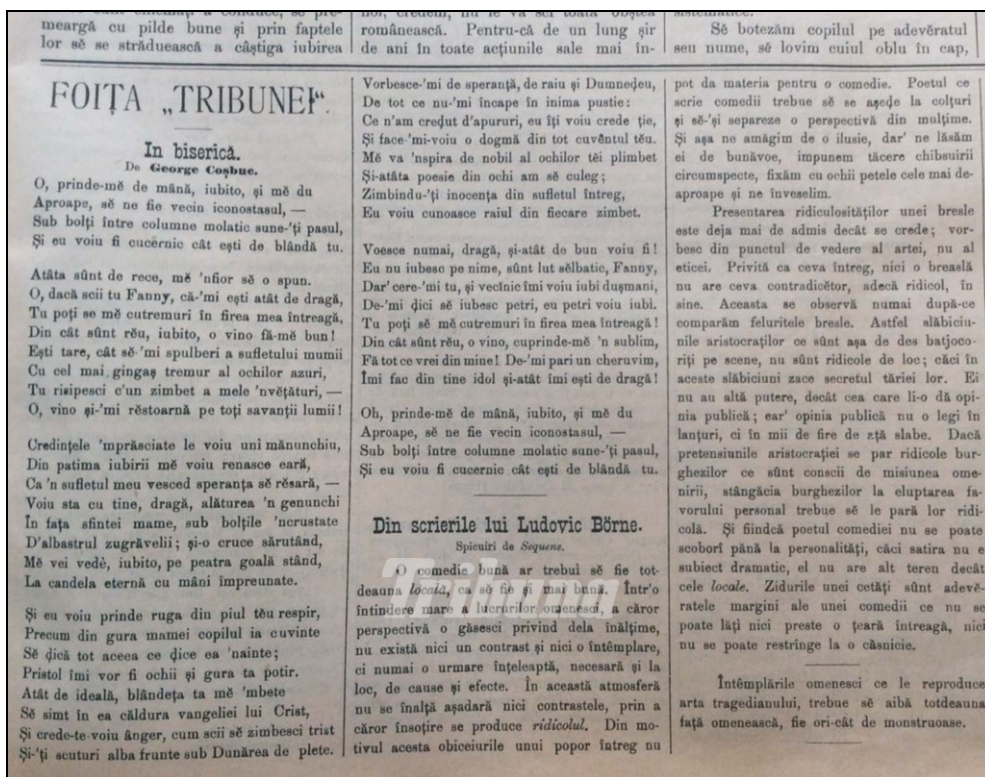

2016 - ANUL COȘBUC (XLI):

«Puterea limbei românești: „o limbă fericită... ușoară!”» – Idea că va rămâne un neisprăvit pusese stăpânire pe mințile tuturor!»

Continuăm reproducerea articolului lui George Coșbuc – „Puterea limbei românești”-apărut în „Tribuna Literară” (supliment al cotidianului sibian „Tribuna”, nr. 150, din 1902): «Nu e deci de mirare, că întâlnindu-se un Sas din nord cu unul din sud să despereze de încercarea lor zadarnică a se înțelege în dialectul săsesc, și s’o rupă amândoi pe românește, căci limba românească e una și în nord și în sud și peste hotare – o limbă fericită, fără dialecte.

Fără îndoială, e limbă ușoară. N’are nici consonante îngrămădite, ca s’o facă prea aspră pentru popoarele cu limba mai dulce, n’are nici vocale prea multe – mai ales ca terminațiuni – ca s’o facă prea moale și fără culoare pentru popoarele din nord. Partea lexicală, de origine slavă și puținul accent slav ce-l are limba noastră, o fac lunecoasă pentru popoarele slave și o învață ușor.

Pe șesul Carpaților, de de-asupra Bucovinei și a Maramureșului, spre nord-vest, limba obicinuită a ciobanilor e cea românească, și cât țin Carpații în sus spre pasul Iabloniței, spre culmile Păpădiei, mai în sus spre Cerna Repa, și Usoc, și Halici și Cerna-Hora, pe sub Galiția, până în munții Tatrei și înainte pe șesul Beschizilor până în Moravia și Silesia s’aude prin stânele munților vorbă românească. Foarte stricată, negreșit, și abia de recunoscut, căci a făcut drum lung și printre atâtea neamuri străine.

Cum am ajuns noi s’avem Români în Moravia? Pe granița dintre Moravia și Boemia am auzit însumi eu limba românească a ciobanilor moravi cari scoboriseră la târgul Müglitz se-‘și vândă „brenze”.

Era un amestec de limbă, curios și une-ori ridicol, dar' în fondul seu românesc. August, 1902.

G. Coșbuc.»

Reluând firul vieții studentului George Coșbuc, îl cităm pe Lucian Valea: «Despre întâmplările de la Hordou din vara anului 1886 nu ne-a rămas nici o informație. Ne putem însă imagina că „studentul”, fără examene luate, va fi procedat în așa fel ca să fie văzut cât mai puțin, mai ales de tatăl său. A ales deci soluția „navetistului” – cum am spune astăzi – pe la neamuri: de la Leon în Leșu, la popa Constantin în Herina. De la Elisaveta la Salva, la mătușa Fica în Telciu. Purta cu el un caiet în care începuse „compunerea unei antologii grecești”. În septembrie, pe la jumătatea lunii, studentul George Coșbuc apare din nou pe culoarele facultății și se înscrie în anul al III-lea fără a mai putea prezenta aprobarea de stipendiu din partea Fondurilor grănicerești. Ai lui fuseseră de acord să se întoarcă la universitate să mai încerce. Îi mai dădură o șansă fără prea mare convingere în izbândă. Ideea că va rămâne un neisprăvit pusese stăpânire pe mințile tuturor. „Cum ar putea trăi băiatul lor din poezii; meseria de poet nu era o meserie” - băiatul avea „deci nevoie de o carieră serioasă care să-i asigure un trai material bun”.

În toamna anului 1886 urmărește cel puțin la început cursurile, după care se lasă tot mai mult furat de bibliotecă și de scris. (...) Dintr-o scrisoare către Slavici aflăm că atâta vreme cât îl știe „printre filozofi” tatăl său se teme să nu apuce cărările spre România. Făcu ce făcu și se îmbolnăvi de „aprindere de plămâni”. Crăciunul și Anul Nou 1887 le petrece acasă, bolnav și necăjit, tânjind după colindat și mersul cu steaua, după petrecerile de la nunțile care umpleau de chiote Hordoul. Slăbise și nu putea lucra nici la traducerile grecești. O dusese așa și după ce reveni – prin martie, probabil – la Cluj: „tot slab și cuprins de boale” și mai ales „pătimaș de dureri de cap”. Cu stomacul stătea încă rău – „de mănânc mă doare, de nu mănânc tot așa” – încât „de frig, de căldură și de toată nimica sufăr”; pe lângă alte multe (avea) și „bătăi de inimă des repetate”, care „cu toate leacurile doftorilor de pe aici, tot ele rămân”. În aceste condiții nu va fi rezistat mult la Cluj – „până-n mai” – trăind retras în liniștea bibliotecii. Ducea o existență îndârjită, de lecturi și de creație. Suferea uneori de foame și din lipsa banilor, care nu mai veneau decât de la „Tribuna”. Îi era groază dar n-avea ce face: trebuia să se înapoieze la Hordou, unde nu șezu decât două zile pentru că i se dădea să bea „numai pelin” și o apucă „prin sate ca nebunii, mai culegând unele și altele de prin oameni”.

Ajunsesse în peregrinările sale și în Munții Rodnei, fugind de răutatea oamenilor „ca un câne prigonit”. „M-am adăpostit într-o stână părăsită. În amurgit văd în vale un foc mare, care părea o vatră de jăratec. Cobor și în fața ochilor un tablou idilic, cu tipuri de epopee. Acolo am văzut și înțeles ce este într-adevăr o vatră”. În această noapte va fi ascultat de la unul din păcurarii întâlniți povestea cu „*Crăiasa Zânelor*”. Sigur pe la sfârșitul lui iunie îl găsim în Herina la sora sa Angelina, „cea mai iubită și iubitoare dintre frații lui”. Fu primit cu înțelegere și lăsat în voie să umble prin „satele învecinate”. Galații Bistriței, „sat românesc de foști iobagi (...) cu multe Măriuțe, cu nume de familie Rob”; Teaca, desfășurându-se într-o panoramă cu munții ca niște cupole, „sus mai pleșuvi, jos acoperiți cu perii de păduri”. Herina, pomenită în documente încă din secolul al XIII-lea, era „un sat săsesc cu biserică în stil gotic”: pe dealurile din împrejurimi se răsăteau podgorii cu struguri dulci din care ieșeau vinuri alese. Văile „grandioase, adevărat funduri de mare”, „dramatizau” peisajul. Serile se scurgeau liniștite. Popa Constantin știa să-l facă să mai uite de necazuri. Numai când venea vorba de popie, trecea și el de partea Angelinii și amândoi le țineau hangul celor de la Hordou. Trebuia deci să

constate că toate neamurile se coalizaseră împotriva lui. Cuprins de disperare, se hotărî să-i scrie salvatorului său din ultimii ani, la Sibiu: „**Herina 23/7 1887 Domnule Slavici - Cu București(i) am gătat, așa se vede, cu totul am gătat (...)** Cu începutul anului viitor, am să intru ca teolog intern al seminarului din Gherla; trebuie să întrerup studiile filosofice, dacă cumva nu le am și finit! Mama, și îndeosebi tata, vrea cu orice preț numai popă să fiu; cu gând de popie m-au dus poate la școală de primă oară și cu acela gând trăiesc astăzi. Când am absolvat gimnaziul, de voie de nevoie, am concurat și eu să mă primească la teologie, a fost tata cu mine, dar eu, ne având nici o plăcere spre ciasloave și cazanii, nu mi-am pus în rânduială hârtiele de lipsă pentru dreptul de a concura: tata nu m-a inspecționat și eu nu am fost primit în seminar. A vrut poate și D-zeu așa, că de intram atunci în teologie rămâneam prost și orb pentru vecii vecilor. Și acum, după 3 ani de facultate, 'mi caută totuș să mă călugăresc. Dar acum vreau, cum vreau, ceiace n-am vrut înainte cu trei ani, căci atâta m-am îngrozit de supărările tatei și-ale mamei, încât bucuros m-aș duce și pandur de temniță, numai se scap de necazurile toate, ce le poartă ei pentru mine și eu pentru ei! Și în urma m-am și disgustat de multe, nu-mi bat capul cu acele, la cari odată-mi plăcea s-ajung - filosof ori măgar, pentru mine de astăzi tot un drac! (...). Și poți ușor vedea, domnule Slavici, ca sunt necăjit în toate. (...) Cât pentru frați și cumnați, toți capete cu lumină și popi, încât nu le prea vorbesc multe. 'Mi dau sfaturi tot contrari firei mele, de intențiunile mele rîd și de pași(i) mei 'și bat joc, ei sunt prea prosaici pentru mine, asta e sfânt, și eu sunt prea domol, prea simțitor și prea nalt pentru ei: caută să tac, ca Ovidiu cu «barbarus hic ego sum, quia non inteligor abillis»”.

Te rog, ca D-Ta se nu te superi de-așa scrisoare, dar mai din adins te rog, se nu te necăjești dacă obrăznicesc a cere iar' ajutorul D-Tale. Ajutor spiritual nu cer, nici doară că 'mi-ar trebui, am gătat cu dânsul, vreau să mă duc de-acum orbește unde mă va duce lumea! Dar un ajutor material, sau tradus: ceva bani, îndrăsnesc a cere. Las', că-mi e rușine a cere, dar - ce să faci.»

(va urma)

Marius Halmaghi

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xli-puterea-limbei-romanesti-o-limba-fericita-usoara-ideea-ca-va-ramane-un-neispravit-pusese-stapanire-pe-mintile-tuturora-120237.html>

În: *Tribuna*, 9 octombrie 2016.

Arhiva Anunturi online Tribuna sporturilor Publicitate Redactia Tipotrib E-mail Telefon Facebook

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stirile de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2016 - anul COȘBUC (XLI): «Puterea limbei românești: "o limbă fericită ... ușoară!"» - Ideea că va rămâne un neisprăvit pusese stăpânire pe mințile tuturora”

Facebook Share 5 Twitter Tweet 0 LinkedIn Share 5

Cautare

09.10.2016 23:54 1222 vizualizari 0 comentarii